

בתי המשפט

		בבית המשפט המחוזי בחיפה	
א 000548/02			
22/01/2004	תאריך:	כב' השופטת ב. גילאור- ס. נשיא	בפני:

בעניין: 1. עזבון המנוח איגור קפלן ז"ל

2. קפלן אבלינה

3. קפלן מישל

ע"י ב"כ עו"ד קציר אביתר

התובעים

- נ ג ד -

1. מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. אבנר אגוד בע"מ - חברה לבטוח

ע"י ב"כ עו"ד דביר

הנתבעות

פסק דין

המנוח איגור קפלן ז"ל, יליד 12.1.73, נהרג ביום 17.10.01 בתאונת דרכים עת יצא מבסיס צה"ל במהלך שירות מילואים, היה בן 28 בעת פטירתו, הותיר אחריו את האלמנה אבלינה קפלן ילידת 23.4.77, ובת מישל קפלן ילידת 20.3.99.

הנתבעות הכירו בחבותה לתאונה נשוא כתב התביעה והמחלוקת מתמקדת בגובה הנזק.

פנייתה של האלמנה להכיר בתאונה כאירוע שנגרם תוך כדי השירות הצבאי נדחתה בנימוק שהמנוח יצא מהבסיס בלי אישור, כמתואר בהודעת משרד הבטחון מ-25.7.02 (נספח ו' לתצהיר האלמנה). הוסכם בין הצדדים כי גיל הפרישה של המנוח יחושב עד גיל 68 ושל האלמנה עד גיל 62; הדו"ח האקטוארי יעודכן בהתאם וכך גם גימלאות המל"ל.

פסק-הדין יעסוק בקביעת הפרמטרים השנויים במחלוקת וחישוב סכום הפיצויים יעשה ע"י באי כח הצדדים בהתאם.

השאלות העיקריות השנויות במחלוקת הן:

- א. שכרו של המנוח והבסיס לחישוב שכרו לעתיד.
- ב. שכר האלמנה והאם יש לחשב את שכרה גם בהתייחס לפנסיה אם היא זכאית לה, לאורך התקופה עד תוחלת חייו של המנוח.
- ג. ניכויי הפנסיה וביטוח המנהלים.
- ד. אבדן שירותי בעל.

המנוח שהיה כאמור בן 28 במועד פטירתו, היה מתכנת מחשבים, הנדסאי אלקטרוניקה ובוגר תואר ראשון במדעי המחשב במכללת תל-חי, כמתואר בתעודות (נספחים ט' 1-4 לתצהיר עדותה הראשית של האלמנה). הוא סיים את לימודיו בקיץ שנת 2000 ולאחר עבודה של כחודשיים בקרית שמונה, התחיל לעבוד בחודש נובמבר 2000 בחברת אלוריון הנמצאת במרכז הארץ. המשפחה התגוררה, בטרם פטירתו, בדירה שכורה בכרמיאל. האלמנה עברה עם הבת להתגורר במרכז הארץ בחודש יולי 2003.

החברה אלוריון עוסקת בפיתוח. יש לה כ-700 עובדים העוסקים בייצור ושיווק מוצרי תקשורת אלחוטית למחשבים עם טכנולוגיות ופתרונות חדשניים. החברה מייצאת לכל רחבי העולם בקצב מכירות של מיליוני דולר לחודש. ממועד קבלתו, 1.11.00, ועד לפטירתו 17.10.01, עבד כמהנדס פיתוח תוכנת מיבדקים אוטומטיים בחברה.

העדה צביה בן שמעון, המשמשת כמנהלת משאבי אנוש-פיתוח בחברה, העידה כי קבוצת אנשי התוכנה אליה השתייך המנוח שמרה על גודלה לאורך כל התקופה שמאז פטירתו, ורמות השכר שבה לא ירדו במהלך השנים מאז פטירתו. לדבריה, אמנם היו בחברה שני גלי פיטורין, אך אלו נעשו לכדאיות כלכלית של החברה ובהתחשב בשוק העובדים עקב המשבר העולמי בהי-טק ובחירת הטובים ביותר להעסקה בשירותיה. מעדותה נלמד שסמוך לפטירתו הוצע למנוח לקבל הלוואה מהחברה על מנת שיעבור לגור באיזור המרכז.

עדותה היתה משכנעת ביותר והיא לא שינתה את עמדתה למרות חקירה נגדית נמרצת של ב"כ הנתבעים בדבר השפעת המשבר בהי-טק על העסקת עובדים, גיוסם, משכורתם וכיוצ"ב. לסיכום עדותה ניתן לומר שלמרות שלא הכירה את המנוח הרבה זמן, כי היתה בחברה אחת והמנוח בחברה אחרת עד ששתי החברות התמזגו בשנת 2001, היא מכירה את כל 270 העובדים, העוסקים בפיתוח, כדוגמת המנוח, והיא יודעת שהמנוח היה מתכנת מוכשר עם יכולת למידה גבוהה ופוטנציאל להתקדמות.

שכרו של המנוח יקבע לפי ההסכם שבינו לבין מעבידו (ת/2) שם נרשם שכרו הגלובלי בסך 18,000 ₪ ברוטו לחודש. הוא רשאי היה לבחור לקבל רכב חברה לשימושו תוך ניכוי מתאים מהשכר בהתאם לחסדר הנהוג בחברה, וכן לפי טופס 106 (נספח י"א7 לתצהיר האלמנה) בגין עשרת החודשים בהם עבד, בסך הכל 172,158 ₪ וסך 17,200 ₪ ברוטו לחודש נכון למועד פטירתו.

ההתייחסות לתלושים לא מביאה תוצאה שונה מזו שפורטה לפי טופס 106, מאחר והמנוח בחר שמימון המעביד בליסינג של הרכב יופחת משכרו, וזה ההסבר לסכום המופיע בתלושים במוצק של 16,050 ₪ ברוטו.

יצוין שהשכר הממוצע במשק היה אותה עת 6,877 ₪ ברוטו, דהיינו המנוח הרוויח פי 2.5 מהשכר הממוצע במשק.

אני דוחה את טענת הנתבעים שלקביעת בסיס השכר לעתיד יש להפחית משכרו של המנוח, לאור המשבר העולמי בשוק ההי-טק, ולהעמידו על סכום של 13,800 ₪ ברוטו לחודש.

זו היתה עבודתו ה"כמעט ראשונה" של המנוח לאחר סיום לימודיו האקדמיים ומשכך אין לכוון דווקא לירידה בשכרו אלא צריך להתייחס להשתכרותו בטרם התאונה במקום עבודה ששמר על קיומו באופן יציב והתפתח להיות אחת החברות המובילות בארץ ובעולם, החברה מובילה בתחום Broadband Wireless Access - פתרונות גישה אלחוטיים, כמתואר בעדותה של גב' בן שמעון.

קביעת בסיס שכר לעתיד לאדם צעיר, כדוגמת המנוח, היא מלאכה קשה, שכן היא עוסקת בשנים ארוכות וטומנת בחובה השערות והנחות, שלא תמיד מתאמתות. יחד עם זה, יש בידינו כלים להערכה של שכרו בעתיד על פי ניתוח השתכרויותיו בעבר, מקום עבודה, כישוריו וכיוצ"ב.

רק בימים אלה ניתן על ידי פסק-דין בת.א. 399/98 רוטנפלד אלכסנדר נ' דולב חב' לביטוח, שם קבעתי כי לאור המשבר העולמי בתחום ההי-טק והירידה בשכר העובדים שנתלוותה לו, יהיה בסיס שכרו של התובע שם לעתיד פי 1.5 מהשכר הממוצע במשק. התובע עבד כמהנדס תוכנה בחברה אשר התמחתה בתחום הוידאו ורשתות המחשבים. במקצועו היה בעל תואר שני בהנדסת מחשבים ומתמטיקה מאוניברסיטת סנט-פטרסבורג. החברה נקלעה לקשיים ונמצאת בהליכי פירוק. שכרו של התובע שם היה במאי 1997 שכר של פי 1.5 מהשכר הממוצע במשק.

המקרה שלפניי שונה לחלוטין. לאור עדותה של הגב' בן שמעון והנתונים שהוצגו, שלא נסתרו בראיות כלשהן, כאשר המנוח, שהיה בתחילת דרכו, הרוויח פי 2.5 מהשכר הממוצע במשק, יש לקבוע ששכרו בעתיד היה עולה. יציבות השכר נשמרה באלווריון. בתחום עיסוקו של המנוח השכר נע עד 20,000 ₪ גבי עובדים שנקלטו בשנתיים האחרונות. החברה בה עבד המנוח התפתחה, היא אחת החברות המובילות בארץ ובעולם בתחומה. לכן אניח כי בעוד 5 שנים היה המנוח מגיע לשכר של לפחות שילוש השכר במשק, המגיע כיום לסך 21,000 ₪ ברוטו, ובניכוי מס 15,750 ₪ נטו.

בסיס השכר לעבר ועד ליום פסה"ד, ומיום פסה"ד ולתקופה של 5 שנים לעתיד, יהיה לפי שכרו ערב התאונה המגיע כיום לסך 13,500 ₪ נטו.

החישוב יעשה עד הגיעו לגיל פרישה, גיל 68.

הכנסות האישה

התובעת, אבלינה קפלן, עבדה לפני התאונה כאחות בתחום בריאות המשפחה בקופ"ח הכללית בכרמיאל, שם התחילה לעבוד ב-01.01.01, ושכרה לפי טופס 106 לשנת 2001 הגיע ל-3,890 ₪ ברוטו. מתוך התלושים עולה כי הופרשו כספים לפנסיה מקיפה. לדבריה המשיכה לעבוד גם לאחר התאונה באותו היקף משרה ובאותה רמת שכר, עד שעברה בחודש יולי 2003 להתגורר במרכז הארץ והתחילה לעבוד בביה"ח וולפסון בחולון בחודש נובמבר 2003. במועד עדותה סיפרה כי העבודה בביה"ח לא התאימה לה בגלל המשמרות והיא התחילה לעבוד ב - 0.62% משרה בקופ"ח הכללית במקום מגוריה בראשון לציון. לדבריה שכרה שם כ - 3,000 ₪ ברוטו. שכרה יקבע לפי משכורתה בעבר ובטרם עברה ל - 0.62% משרה, ויועמד על 4,000 ₪ ברוטו לחודש. משכרה תנוכה פנסיה בשיעור 5%, סה"כ 3,264 ₪ נטו. גיל הפרישה יהיה 62.

הפסדי פנסיה

אלמלא התאונה היה הערך הנוכחי של זכויות הפנסיה שאמורות להיות משולמות למנוח בגיל 65, בשל תשלומי המעביד והעובד, עומד על סך 337,828 ₪. מאחר וגיל הפרישה נקבע כגיל 68, אניח כי בגיל זה היה מגיע לשיעור 70% מההכנסה שהוא השיעור המקסימלי של הפנסיה. מהסכום שייקבע יש לנכות את הערך הנוכחי של תשלומי העובד 5% משכרו לצורך רכישת זכות הפנסיה. החישוב נעשה עד גיל 65 ונכון ליום 30.9.03, הגיע לסך 71,536 ₪. הסכום יעודכן ליום פסה"ד ובשינוי גיל הפרישה.

בחישוב ההפסד לתקופת הפנסיה יש להביא בחשבון את הפנסיה המגיעה לתובעת בגין עבודתה. מכל סכום שיתקבל יש לנכות את ידו של המנוח. בהתחשב בכך שבעת עבודתה בקופ"ח היו הפרשות לפנסיה, הוכיחו הנתבעות כי תהיה זכאית לפנסיה מקיפה בעתיד, בין אם נשמרה רציפות בשנות העבודה מאז 01.01.01 ובין אם לאו, בגלל התקופה הקצרה בה עבדה בביה"ח וולפסון. יש להביא בחשבון את הכנסתה של האישה מפנסיה לה היא זכאית בקביעת הקופה המשותפת, מתקופת יציאתה של התובעת לפנסיה, ואח"כ יציאתו של המנוח לפנסיה, עד תוחלת חייו של המנוח לגיל 78 (בשנת 2051). משכרה של האלמנה נוכח 5% הפרשה לפנסיה כפי שפורט לעיל.

ניכוי הפנסיה

התובעים טוענים כי אין לנכות מסכום הפיצויים את תשלומי הפנסיה אותם הם מקבלים לאחר פטירת המנוח. הנתבעות טוענות כי יש לנכות גם את הכספים שקיבלו התובעים כתשלום חד פעמי משילוח חברה לביטוח בע"מ, כי הכספים האמורים אינם תשלומים על פי "חוזה ביטוח" במשמעותם בסעיף 81 לפקודת הנויקין הקובע כי **"בקביעת סכום הפיצויים לא יובאו בחשבון סכום שנתקבל או שזכאים לקבלו במות המת לפי 'חוזה ביטוח'".**

אין מחלוקת כי המנוח פיצל את שכרו לצורך הביטוח הפנסיוני לשלושה מסלולי ביטוח פנסיוני שהשכר הקובע עמד על 14,300 ₪ - קרן פסגה היה השכר המבוטח 3,447 ₪; שילוח לבכירים היה השכר 9,302 ₪; ושילוח - מעולה היה השכר 1,551 ₪.

הנתבעות הגישו חוות דעת של מר שלמה ברכה, מומחה לביטוחי חיים, בריאות, סיעוד, מנהלים ופנסיה (חוות הדעת סומנה נ/2). בחוות הדעת מתאר המומחה כי מאחר והמנוח פיצל את שכרו לצורך הביטוח הפנסיוני לשלושה מסלולי ביטוח, נרכשו בעבורו מסלולי וסכומי ביטוח שהתקיימו גם ביום הפטירה באופן שקרן פסגה הביאה לפנסיית שארים בסך 2,438 ₪ לחודש, שילוח שילמה תשלום חד פעמי, במקום פנסיה חודשית, בסך 818,400 ₪ מתוכם קיבלה האלמנה 582,324 ₪. שילוח "מעולה" שילמה סכום חד פעמי 59,328 ₪.

מר ברכה העיד כי במסגרת השכר הפנסיוני המבוטח מאפשרים שלטונות המס למעביד ולעובד לבצע הפרשות לצורך רכישת ביטוח פנסיוני למסגרת של קרן פנסיה מקיפה לקופת ביטוח, לקופת גמל בנקאית או שילוב ביניהם, בשיעור שנקבע על ידי המחוקק היכול לנוע בין 18.3% ועד 19.83% ההכרה בתשלומי המעביד והקניית ההטבות מס לעובד נעשות במסגרת פקודת מס הכנסה כחוצאה מותרת למעביד וכאפשרות לקבלת זיכוי לעובד כדי להבטיח הגנה מתאימה על העובד ומשפחתו במקרה פרישה מעבודה ו/או פטירה. לעמדת מר ברכה בחירת המנוח במסלול ביטוחי שלא על דרך מסלול פנסיה רגיל, אלא תשלום חד פעמי כמוה כביטוח פנסיוני הנרכש במסגרת עבודתו.

לטענת הנתבעות ועל פי עדותו של המומחה מטעמן, כל עוד הביטוח הפנסיוני הוא חלק מתנאי הסוציאליים של העובד יש לראות את התשלום החד פעמי כ"תוכנית פנסיה" שכמוה כתשלום חודשי, ולכן לנכותו מסכומי הפיצויים המגיעים לתלויים. תשלומים אלו אינם על פי "חוזה ביטוח", אלא על פי תוכנית פנסיה ששולבו בה מספר מסלולים. עוד נאמר שאם נראה את הסכום החד פעמי ששולם על ידי שילוח כסכום שאין לנכותו, בשונה מסכום הפנסיה החודשית, יפגע העיקרון של הביטוח הפנסיוני הנרכש במסגרת

עבודתו של העובד, שעל פי כוונות המעביד והעובד, בהדרת המחוקק, מטרתו להגן על העובד ומשפחתו. לכן גם נקבעו אחוזי התשלומים והקניית הטבות מס שונות.

על טענה זו משיב ב"כ התובעים שאין לסטות מהעיקרון שלא לנכות את הסכומים שהתקבלו לפי חוזה ביטוח לפי הוראות סעיף 81 לפקודת הנזיקין. עיקרון זה נשמר גם בשורה של פסקי-דין של ביהמ"ש העליון שעה שדן בתשלומי הפנסיה לתלויים. נקבע שרק תשלומים חודשיים של פנסיה אינה בגדר "חוזה ביטוח".

ב"כ התובעים טוען מנגד, שאם יבקש ב"כ הנתבעים לפרוץ ולחדש הלכה, הרי שצריך לקבוע ההיפך, דהיינו, שאין לנכות גם את תשלומי הפנסיה החודשית מסכום הפיצויים מאחר ובהוראות קרן הפנסיה פיסגה, ממנה משולמת הפנסיה החודשית, לא נקבעו הוראות שיפוי המאפשרות לפיסגה לחזור אל המזיק, חלפו למעלה מ-3 שנים ממועד אירוע התאונה ופיסגה לא שלחה לנתבעות כל דרישה להשבת הכספים המשולמים על ידה בגין פטירתו של המנוח. לטענת ב"כ התובעים יש להבחין בין קרן פיסגה לבין קרן פנסיה סטטוטורית לגביה נקבעו הוראות ברורות בחוק ובתקנות בדבר שיפוי ושיבוב.

אודה שטענת ב"כ הנתבעות היא מעניינת וחדשנית ועיקרה נעוץ בדרך מימון התוכנית הפנסיונית שנרכשה ע"י המנוח במסגרת עבודתו, ומבוססת על הלכה שנקבעה עוד ע"י השופט ברנזון בע"א 154/70 בידה ני רובין פד"י כ"ה(2) עמ' 43. שם נאמר שתוכנית פנסיה אינה בגדר "חוזה ביטוח" כמשמעותו בפקודת הנזיקין, ולפיכך בקביעת הפיצויים של התלויים יש לנכות את התשלומים שהם מקבלים על פי תוכנית כזו.

אני סבורה שאין ללמוד מפסה"ד האמור שיש להתייחס לכספים המשולמים על פי התוכנית הפנסיונית כולה, בין אם היא משולמת באופן חד פעמי, ובין אם התשלומים חודשיים, ככספים ראויים לניכוי מסכום הפיצויים. עוד בפסה"ד האמור הסכימו כולם כי "המענק החד פעמי ששולם למשפחת המנוח מהביטוח ההדדי שנעשה ע"י הקרן אין לנכותו מהפיצויים המגיעים עקב מותו של המנוח". המחלוקת היתה נטושה על התגמולים החודשיים והשופט ברנזון היה בדעה כי למרות חובת הניכוי "יש אי צדק כלפי משפחת הנתבע כאשר לא הם אלא המזיק נהנה מפרי חסכנותם ודאגתם המוקדמת לעצמם, אם בצורת ביטוח ואם ע"י הבטחת תשלומי פנסיה או מענקים בכל דרך שהיא..." (עמ' 51).

הרציונל מפסקי הדין והוראות החוק גבי הניכויים מסכום הפיצויים מקורו ברצון לפצות את הניזוק על מלוא הנזק שנגרם לו, אך לא מעבר לכך, ומנגד לשמור שהמזיק לא יענש בתשלום הפיצויים אם ישלם פעם אחת לניזוק והשנייה למיטיב. אין הניזוק זכאי אלא לפיצויים על הנזק שנגרם לו, ואין המזיק חייב בפיצויים אלא כשיעור הנזק שגרם.

בספרו של השופט (בדימוס) ד.קציר, "פיצויים בשל נזקי גוף", מהדורה חמישית, כרך ב' עמ' 1439 מתוארת ההיסטוריה החקיקתית של סעיפים 81 ו-86 לפקודת הנזיקין, כשסעיף 81 מתייחס לתביעת התלויים וסעיף 86 מתייחס לתביעת הנפגע עצמו.

"הכפילות שבשני הסעיפים נובעת מן המקור החקיקתי שלהם. בעוד שהסעיף הכללי מקורו בהלכה הפסוקה, שנקבעה באנגליה בסוף המאה ה-19, באשר לנפגע החי, נובעת ההוראה הספציפית, אשר בסעיף 81(1), מתיקון בחוק האנגלי בשנת 1846 על תאונות מוות - שנעשה באנגליה בשנת 1908. כפילות זו אין בה כדי להוסיף, ויש אף בשני הסעיפים שימשו בערבוביה בפסיקתם של בתי המשפט; המונח הקובע בשניהם, והוא אשר שימש, ועשוי עוד לשמש, נשוא למחלוקת, הוא 'חוזה ביטוח'. אכן, כפי שיובהר להלן, ניתנו למושג זה פירושים שונים על ידי בתי המשפט, שנתקלו בשאלות הנובעות מטיבם השונה של תשלומים שקיבלו הנפגעים או יורשיהם".

בע"א 209/65 הסנה ני רייף, פד"י כ"י (2) עמ' 393, נקבע שהמילים "חוזה ביטוח" צריכות להתפרש באופן כללי ולהקיף את כל סוגי הביטוח בין אם הביטוח נעשה ע"י המנוח בכספו שלו, או במימון אחר. בפסקי-דין נוספים נאמר "לענין חוזה הביטוח אין נפקא מינה אם הביטוח נעשה בחברת ביטוח כללית או בקופת ביטוח הדדית או בקרן פנסיה של מבטחים" (ע"א 111/68 לפידות ני שליסל פד"י כ"ב (2) 379, בעמ' 385).

היסוד לחקיקתו של החוק לתיקון דיני הנוזיקין האזרחיים (הטבת נזקי גוף) תשכ"ד - 1964 בא להבטיח למיטיב את זכות השיפוי.

על מנת לשמור את קיום ההוראה הכלולה בסעיף 81 לפקודת הנוזיקין, ולפיה תגמולי ביטוח אינם מנוכים מן הפיצויים, נקבע בסעיף 4 לחוק הטבת נזקי גוף כי על אף זכות הסוברוגציה העומדת למיטיב וגם למבטח בנזקי רכוש, אין מבטח אשר ביטח את הנפגע נגד נזקי גוף זכאי לחזור אל המזיק.

איני מקבלת את התיזה שפורטה בעדותו של המומחה מטעם הנתבעות מר ברכה. מעיון בפוליסה שהוצאה על ידי שילוח המפורטת בנ"ל, נראה שהיא פוליסה לביטוח חיים ומוגדרת כ"שילוח לחיים - הון לבכירים". מטרתה העיקרית, וכך גם אישר המומחה ברכה, כמו כל ביטוח חיים אחר, להיות משולמת במקרה מות המבוטח. משכך, בחר המנוח לנקוב בזהות המוטבים ואלו אינם קשורים כלל ועיקר לשאלת התלות הנדרשת בפנסיה חודשית. בין המוטבים המופיעים בהצעה לביטוח חיים מופיעות אשתו, אמו ובתו של המנוח, בחלקים שווים ביניהן. איני רואה הבדל בין פוליסה זו לפוליסה אחרת לביטוח חיים אותה מממן המבוטח בעצמו ללא השתתפות המעביד. אז, גם לדעת ב"כ הנתבעות, אין לנכות את הסכומים המתקבלים מפוליסה כזו בהיותה "חוזה ביטוח". מנגד לפי "תקנון פסגה - קרן הפנסיה" (נ"ל), נלמד בפרק ההגדרות והמונחים כי שארים הם אלמנות ויתומים ויש הגדרה לאלמנה וליתום. הזכאים לפי הפוליסה הם השאירים המתוארים בה, והם בלבד.

אי ניכוי הכספים ששולמו על פי "חוזה הביטוח" מתיישב גם עם המגמה שלא לנכות את היתרונות הכספיים שצמחו לתלויים עקב הירושה וביטול ההלכה בדבר "האצת העובון" (ראה ע"א 5/84 רחל יחזקאל ואח' ני אליהו חב' לביטוח, פד"י מ"ה (3) עמ' 374, וע"א 2376/93 עז' המנוחה מיכל קידר ז"ל ני הסנה, פד"י מ"ט (1) עמ' 594 בעמ' 606).

אני דוחה את טענת ב"כ התובעים שאין לנכות מסכום הפיצויים את הפנסיה החודשית ולא מצאתי לסטות בעניין זה מההלכה הפסוקה כי תשלומי פנסיה אינם תגמול לפי "חוזה ביטוח". יש לפסוק לתלויים את הפסד הממון שנגרם להם למעשה לפי סעיף 80 לפקודת הנוזיקין ובמיוחד כאשר סכום הפנסיה החודשית משלים את הפסד שנגרם להם למעשה בגין פטירתו ואבדן השתכרותו.

אבדן שירותי בעל

למרות השעות הארוכות בהן נמצא המנוח מחוץ לבית, כפי שסיפרה התובעת בעדותה, שהוא נהג לצאת את הבית בסביבות השעה 08.00 ולחזור הביתה אחרי השעה 21.30, לא נשללו דבריה כי הושיט לה עזרה רבה בגידולה של הילדה, במיוחד בסופי שבוע ובחגים, וגם אחרי שעות העבודה. הקטינה היתה בת כשנתיים וחצי במועד פטירתו ולכן עזר לה גם בשעות הלילה, כמתחייב מגידול ילד רך בשנים. כך גם לא נסתרה טענתה כי עזר לה בעבודות הבית הקשות ובקניות.

בגילם הצעיר של בני הזוג, ולאורך השנים, אני מעריכה את אבדן שירותי הבעל בסך 75,000 ₪.

סיכום

חישוב התלות לתובעת מס' 3 יהיה תלות מלאה עד גיל 18, ומגיל 18 ועד שחרורה מצה"ל - שליש ידה. הסכומים הנפסקים לקטינה יופקדו בתוכנית השקעה מתאימה לפי בקשה שתוגש ע"י ב"כ התובעים עם עמדת האפוסטרופוס הכללי במקום מושבה.

מהסכומים הנפסקים יש לנכות את תגמולי המל"ל בסך 283,526 ₪, כמפורט בחוות דעתו של האקטואר גד שפירא מיום 9.9.02 שיעודכנו בהתאם למוסכם בין הצדדים.

כמו כן יש לנכות את הערך הנוכחי ליום פסה"ד של פנסית השאירים שסכומה ננקב בחוות דעתו של מר ברכה לסך 750,522 ₪ נכון ליום 30.9.03.

תביעת העזבון נבלעת בתביעת התלויים.

על פי נתוני המשערכת, מגיע הפיצוי בגין אבדן התמיכה לכל התקופות לסך 2,406,090 ₪ (רצ"ב העתק החישוב). לסכום יווסף פריט אבדן שירותי הבעל. מהסכומים שיתקבלו ינוכו הכספים שפורטו לעיל.

מאחר והצדדים הסכימו לערוך את חישובי התלות לפי שיטת הידות, גבי נתונים של 1 ₪ לחודש, המתוארת בחוות דעתו של האקטואר שפירא, ויש לעדכנה בנתוני ההשתכרות של המנוח עד גיל 68, ההשתכרות של התובעת עד גיל 62 ואח"כ קופה משותפת מהפנסיה של שניהם עד תוחלת חייו של המנוח, שנת 2051, יעשו באי כח הצדדים את החישובים בהתאם לנתונים מעודכנים והמוסכם ביניהם. הסכומים שיתקבלו יקבעו את תוצאת החיוב בפסק-הדין.

הודעה בדבר סכום החיוב בפסה"ד תימסר ע"י הצדדים תוך 5 ימים מהיום.

הנתבעות תישאנה, בנוסף לסכום החיוב הנפסק, בשכר טרחת עו"ד בשיעור 13% מהסכום שנפסק, בהוצאות המשפט, כולל התשלום לאקטואר ד"ר רמי יוסף, לפי ת/1, ואגרת המשפט.

המזכירות תשלח העתק פסה"ד לבאי כח הצדדים.

ניתן היום כ"ח בטבת, תשס"ד (22 בינואר 2004) בהעדר.

ב. גילאור, שופטת

סגן נשיא

הקלדנית: פ.ב.

000548/02

נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח